

Διάγνωση και Θεραπεία ουροποιογεννητικού καρκίνου

Αριστοτέλης Μπάμιας
Αν. Καθηγητής Παν. Αθηνών
ΠΓΝΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Καρκίνος Προστάτη

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΡΚΙΝΟ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΗ

- 192.000 άνδρες διαγνώσθηκαν με καρκίνο του προστάτη το 2009
27.000 αναμένεται να πεθάνουν από τη νόσο (ΗΠΑ)¹
- Περίπου 2.2 εκατομμύρια Αμερικανοί ζουν μεταστατική νόσο²
- Είναι ο συχνότερος καρκίνος και παραμένει η δεύτερη αιτία θανάτου¹

Jemal A 2009

Horner M 2009

Εργαλεία για Πληθυσμιακό έλεγχο

- PSA
- Δακτυλική εξέταση
- Διορθικό
υπερηχογράφημα
- Βιοψία Προστάτη

Καρκίνος Προστάτη

To screen or not to Screen

- Δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ Ιατρικών Εταιρειών, Συμβουλευτικών ομάδων για τον Καρκίνο, ή των Επαγγελματιών

ACS 2010

- Men with at least a 10-year life expectancy should have an opportunity to make an informed decision whether to be screened for PCa or not
- Information should be provided at
 - age 50 years to men at average risk
 - age 45 years to men at higher risk

Risk Factors for PCA

- **African-American: 2-3X risk**
- **1st degree relative: 2X risk**
- **Two 1st degree relatives: 5X risk**
- **Prior vasectomy: 1.5X risk ?**
- **High fat/red meat diet raises risk?**
- **Obesity raises risk?**

ACS 2010

For men who choose to be screened:

1) PSA \pm DRE is recommended

2) Frequency

- for men with PSA < 2.5 ng/mL, every 2 years
- for men whose PSA level is ≥ 2.5 ng/mL, yearly

3) Further evaluation or biopsy

- for men with PSA ≥ 4.0 ng/mL
- for men with $2.5 \leq \text{PSA} \leq 4$ ng/mL, individualized

EAU 2010

- Widespread mass screening for PCa is **NOT** appropriate
- Early detection (opportunistic screening) should be offered to the well-informed man

EAU 2010

- Two key items remain open and empirical:
 - at what age should early detection start
 - what is the interval for PSA and DRE.
- A baseline PSA determination at age 40 years has been suggested upon which the subsequent screening interval may then be based (grade of recommendation: B).
 - A screening interval of 8 years might be enough in men with initial PSA levels < 1 ng/mL.

AUA 2010

Early detection

1) Should be offered to

- asymptomatic men ≥ 40 years of age
- who wish to be screened
- Have a life expectancy > 10 years.

2) Must be discouraged

- In men with less than 10 years life expectancy

3) Is not recommended for males > 75 y

AUA 2010

- A baseline PSA level at age 40 can be used to determine future screening intervals
- The recommendation to perform PSA testing annually among men who decide to be tested is also not evidence-based.

AUA PSA Best Practice Statement

- Indication for biopsy
 - No recommended single PSA threshold value
 - Decision should be based on a combination of PSA&DRE
 - Multiple other factors should be taken into account:
 - Patient age/family history/ethnicity
 - Free PSA
 - PSAV
 - PSAD/PSADTZ
 - Prior biopsy

ESMO Guidelines 2012

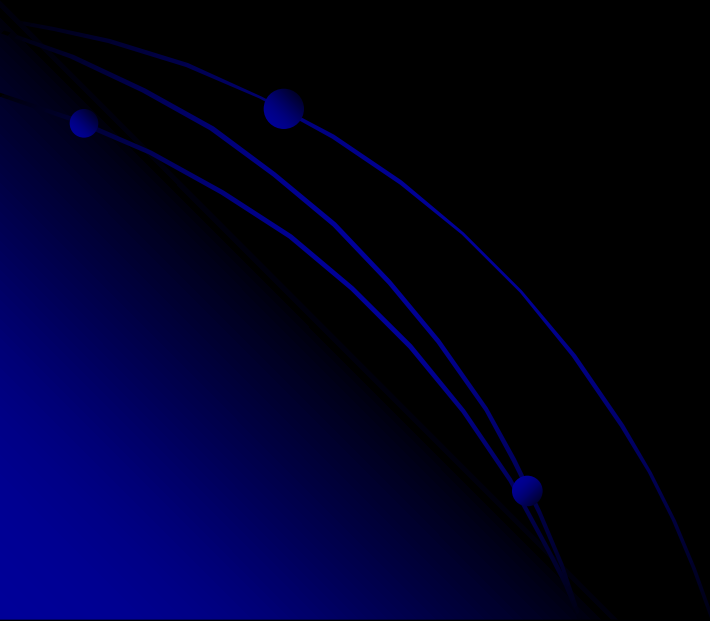
- PSA Cut off for prostatic biopsy 3ng/ml

Τοπική θεραπεία

- Ριζική προστατεκτομή
- Ακτινοθεραπεία
- Βραχυθεραπεία

Huggins et Hodges, *Cancer Res* 1941

- Η στέρση των αδρογόνων μέσω ευνουχισμού ωφελεί ασθενείς με καρκίνο προστάτου

Ανδρογονικός αποκλεισμός (AA)

- Στο επίπεδο της υπόφυσης

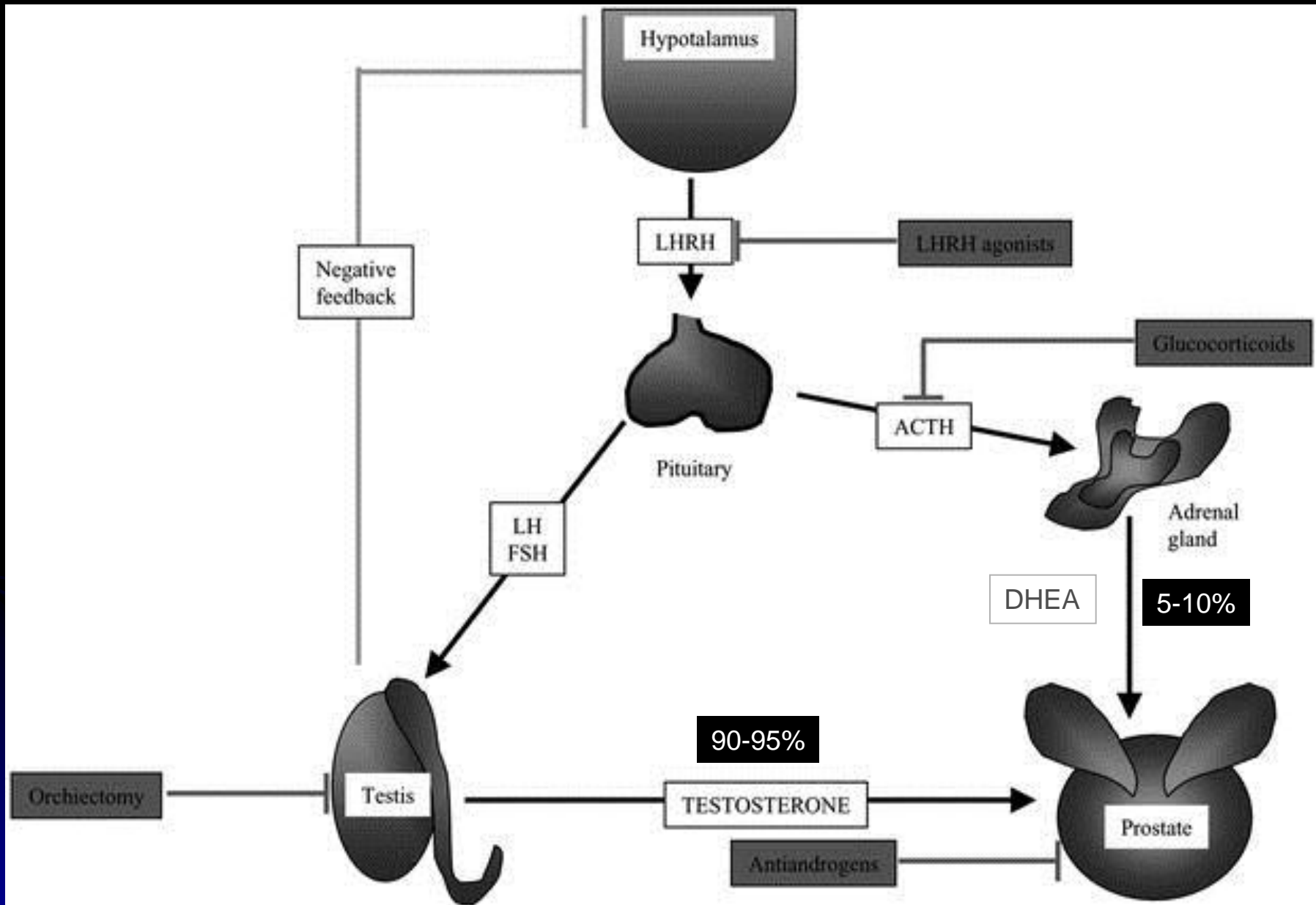
Ανάλογα της LHRH

Οιστρογόνα

- Στο επίπεδο του όγκου

Αντιανδρογόνα

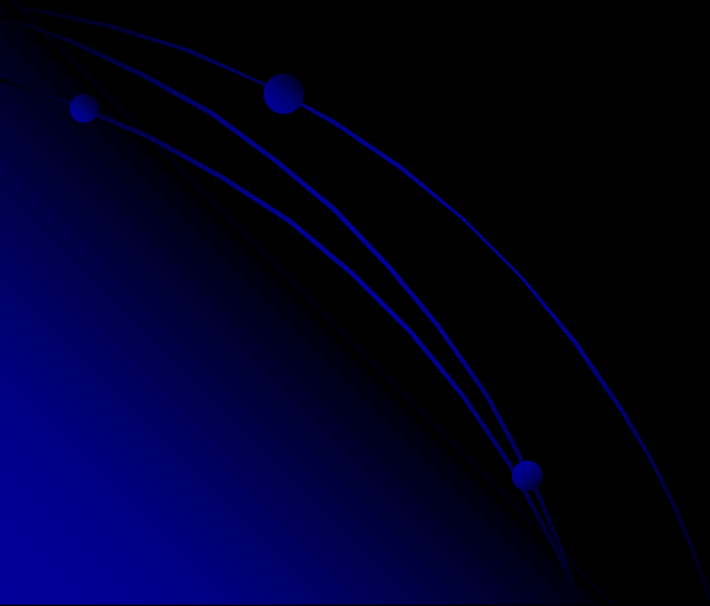
Οιστρογόνα

Ανάλογα της LHRH

Αγωνιστές και ανταγωνιστές

Τα εγκεκριμένα φάρμακα είναι αγωνιστές

- Leuprolide
 - Goserelin
 - Buserelin
-

Μηχανισμός δράσης

- Είναι 80-100 φορές πiό ενεργά όσον αφορά την σύνδεση με τον υποδοχέα της GnRH στην υπόφυση
- Αρχικά προκαλούν αύξηση των γοναδοτροπινών, αλλά στην συνέχεια αναστολή της παραγωγής τους λόγω αποκλεισμού των υποδοχέων

απευαισθητοποίηση της υπόφυσης

- Επιτυγχάνουν μείωση τεστοστερόνης σε επίπεδα ορχεκτομής σε 3-4 εβδομάδες

Αντιανδρογόνα

Μη στεροειδή

- Flutamide
- Bicaloutamide
- Nilutamide

Στεροειδή

- Cyproterone acetate
- Megestrol acetate

ΔΕΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΑΝ ΜΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΑΝΔΡΟΓΟΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ

- Είναι αποτελεσματικός: 80% ανταπόκριση της νόσου, >90% ανταπόκριση του PSA (γίνεται φυσιολογικό στο 70%), ενδιάμεση επιβίωση 2-3 έτη
- Δεν προσφέρει την ίαση: σε όλες τις περιπτώσεις αναπτύσσεται ορμονοαντοχή
- Η τεστοστερόνη πρέπει να βρίσκεται σε επίπεδα ορχεκτομής

RTOG Protocol 92-02

- 1.554 pts,
T2C-4, PSA<15 ng/mL

Median FU 5,8 y

RANDOMIZE	STAD-RT	5-y DFS	5-y S	5-y CSS	5-y S GS 8-10
		28,1%	78,5%	91,2%	70,7%
RANDOMIZE	LTAD-RT (24 months)	46,4%	80%	94,6%	81%
		<i>P</i> <0,0001	<i>P</i> =0,73	<i>P</i> =0,003	<i>P</i> =0,044

Hanks GE, et al: JCO, 2003

ΟΡΜΟΝΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

- **ΠΑΡΕΝΕΡΓΕΙΕΣ**
- **ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ**

- ✓ Ανικανότητα
- ✓ HOT FLASHES
- ✓ Γυναικομαστία
- ✓ Κόπωση
- ✓ Αύξηση σωματικού βάρους
- ✓ Απώλεια μυϊκής μάζας
- ✓ Μείωση διανοητικών ικανοτήτων
- ✓ Κατάθλιψη
- ✓ Οστεοπόρωση

Ανάπτυξη ανθεκτικότητας στην αντιαδρογονική θεραπεία

- Αναπτύσσεται σε όλες τις περιπτώσεις
- Αύξηση του PSA μετά την αρχική πτώση
- Διατήρηση ευαισθησίας στα ανδρογόνα

Συνέχιση ανδρογονικού αποκλεισμού

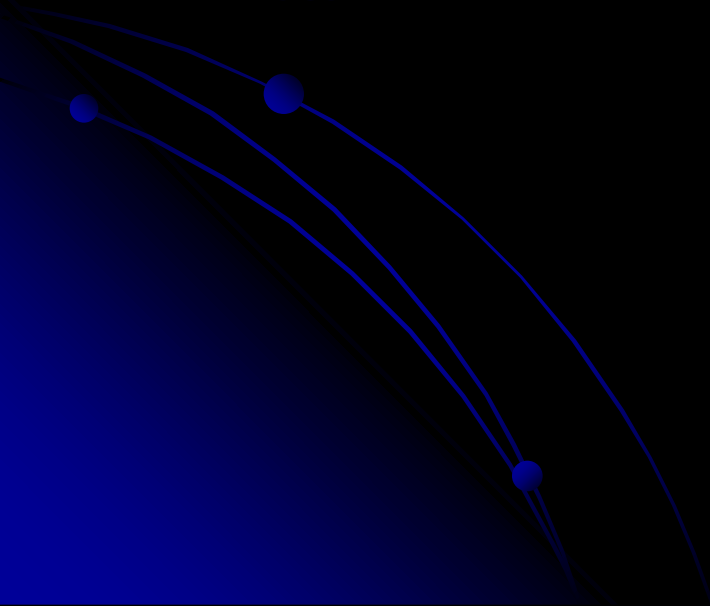
Approved agents

First-line Chemotherapy

- Docetaxel
- Mitoxantrone
- Bisphosphonates
- RT

Second-line Chemotherapy

- Docetaxel
- Mitoxantrone
- Cabazitaxel (2010)
- Abiraterone (2011)

ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΑ ΚΥΣΤΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΗΣ ΜΟΙΡΑΣ

Συμπτώματα - Διάγνωση

Η **αιματουρία** αποτελεί το κυρίαρχο σύμπτωμα

μπορεί να είναι **μακροσκοπική** ή **μικροσκοπική**

Η βαρύτητα της αιματουρίας δεν σχετίζεται με την βαρύτητα της νόσου

Αιματουρία + Κωλικός νεφρού

→ Ανώτερο ουροποιητικό

→ «Μακαρονοειδή πύγματα»

Συμπτώματα - Διάγνωση

Συμπτώματα του κατώτερου ουροποιητικού

- έππειξη
- συχνουρία
- δυσουρία
- πυελικό άλγος

Διάγνωση και Σταδιοποίηση

Υπερηχοτομογράφημα (U/S)

- πρώτη απεικονιστική εξέταση → απλό, ταχύ, ευαίσθητο (92%)
- υπερηχογενή μορφώματα
- πυελοκαλυκτιές διατάσεις από απόφραξη ουρητήρων
- Όγκοι πυέλου???

- ενδεχομένως μορφώματα νεφρικού παρεγχύματος

Διάγνωση και Σταδιοποίηση

Αξονική τομογραφία (CT)

CT spiral – ct urography
ενδοφλέβια πυελογραφία.???

Ευαισθησία → 95%

πληροφορίες για την λειτουργικότητα και το παρέγχυμα του νεφρού

Διάγνωση και Σταδιοποίηση

Ανιούσα πνευλογραφία
Εκλεκτική λήψη κυτταρολογικών

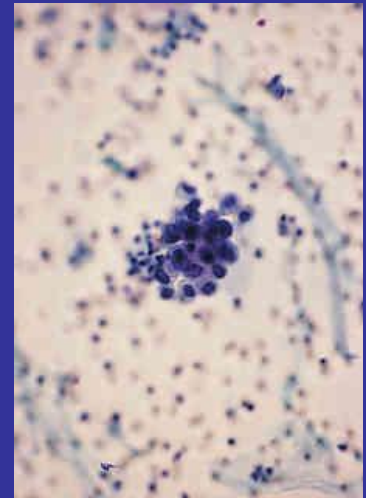

Διάγνωση και Σταδιοποίηση

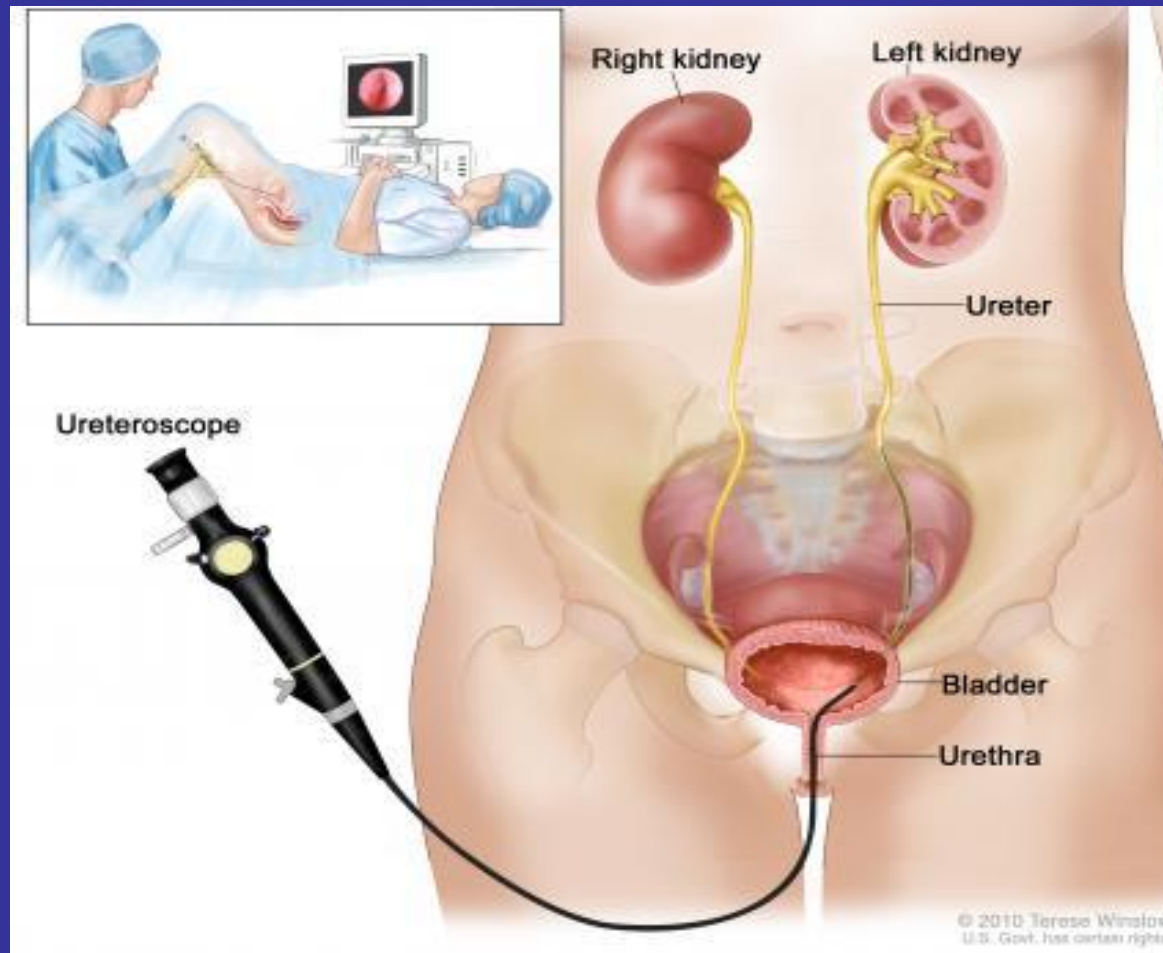
Κυτταρολογική εξέταση ούρων

Δεν πρέπει να γίνεται

- πρώτα πρωινά ούρα
- λιθίαση του ουροποιητικού
- ουρολοιμώξεις
- χειρισμοί όπως κυστεοσκόπηση ή ουρητηροσκόπηση
- σκιαγραφικό από ανιούσες και κατιούσες πυελογραφίες δίνουν ψευδώς θετικά αποτελέσματα

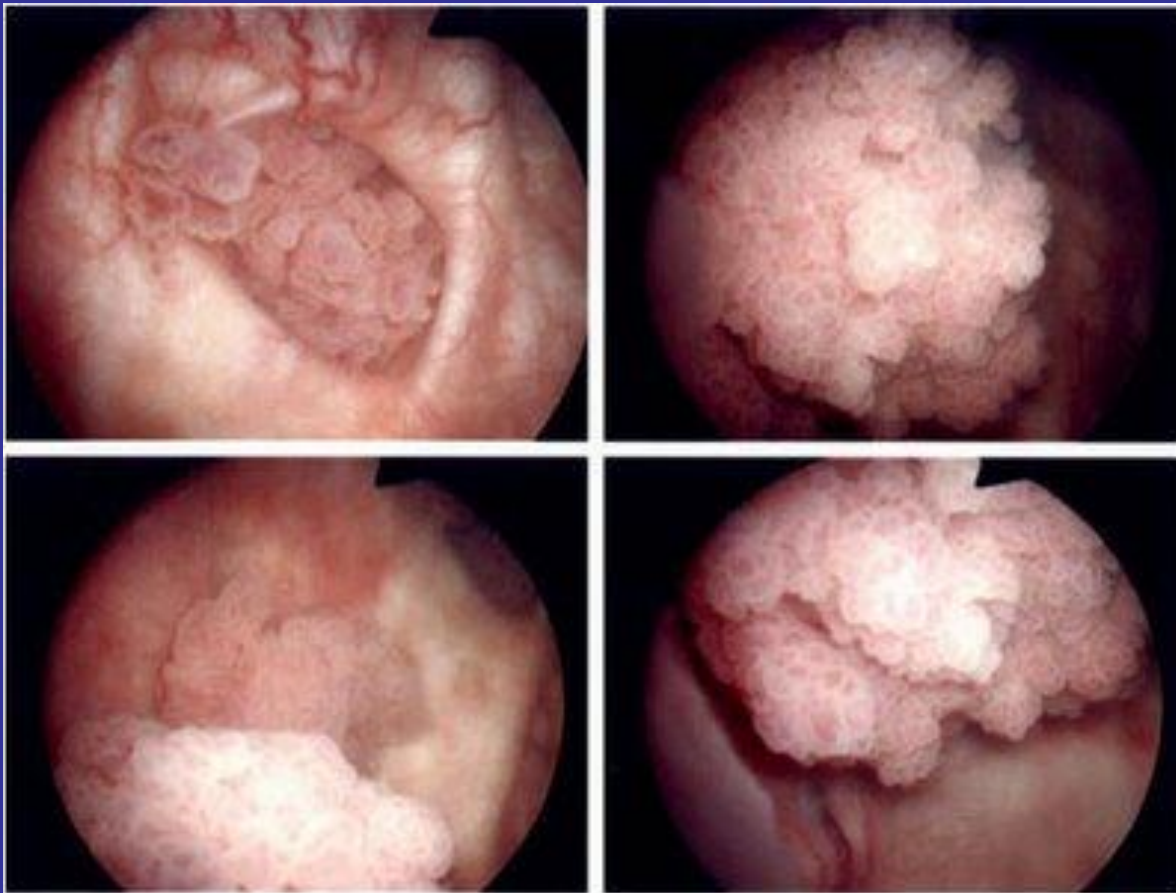

Διάγνωση και Σταδιοποίηση

Διάγνωση και Σταδιοποίηση

Κυστεοσκόπηση

Τοπική θεραπεία

- Χειρουργική εξαίρεση
- Ακτινοθεραπεία
 - Μόνο όταν δεν μπορεί να γίνει χειρουργείο
 - Διατήρηση της κύστεως???

Συστηματική θεραπεία στον καρκίνο ουροδόχου κύστεως

Μόνο τοπική νόσος

- Εισαγωγική
- Επικουρική

Μεταστατική νόσος

Μεταανάλυση τυχαιοποιημένων μελετών (Lancet, 2003)

- 11 trials, 2668 pts
- Cisplatin-containing combination chemotherapy offers an absolute benefit of 5% in 5ys ($p=0.016$)
- The benefit is not associated with T, N, Grade, age, PS, renal function

Μεταστατικός καρκίνος ουροδόχου κύστεως

- Χωρίς θεραπεία: 4-6 μήνες ενδιάμεση επιβίωση
- Με χημειοθεραπεία: 12 μήνες ενδιάμεση επιβίωση, 3ys 20%
- Προγνωστικοί παράγοντες-Ρόλος χειρουργού
 - Γενική κατάσταση
 - Εντόπιση μεταστάσεων
 - οστά και ήπαρ: χειρότερη πρόγνωση
 - Απώλεια σωματικού βάρους
 - ALP, LDH

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

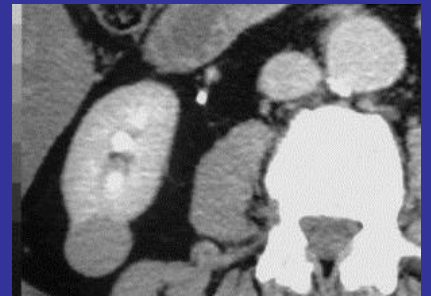
Risk factors	MVAC	
Distant metastases Karnofsky PS < 80%	Median survival	5-year survival
0	33	33%
1	13.4	11%
2	9.3	0%
	GC	
Distant metastases	Median survival	4-year survival
0	16.9	20%
1	9.9	
	PGC	
Distant metastases ECOG PS \geq 1	Median survival	
0	32.8	
1	18	
2	10.6	

Ασθενείς που δεν μπορούν να πάρουν σισπλατίνη

- $PS \geq 2$
- $CrCl < 50 \text{ ml/min}$
- Αδυναμία λήψης της απαραίτητης
ενυδάτωσης

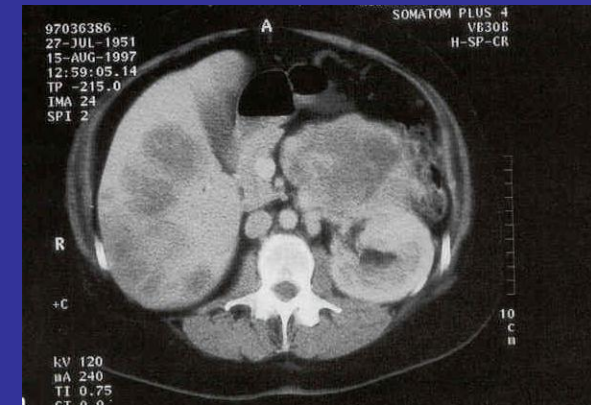
Ca νεφρού ΥΠΕΡΗΧΟΓΡΑΦΗΜΑ

- Τυχαία το 80% ασυμπτωματικών όγκων
- 80% ευαισθησία (<3εκ)
- 1,5 εκ όριο διάγνωσης
- Πρόσθετες πληροφορίες σε:
 - άτυπα κυστικά μορφώματα
 - συμπαγή μορφώματα με πτωχή αγγείωση
 - αγγειομυολιπώματα με ελάχιστο λίπος

ΑΞΟΝΙΚΗ ΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ

- 0,5 – 1 εκ. διαγνωστική ευαισθησία
- Πρακτικά ανακαλύπτει όλους τους όγκους
- Καλύτερη από U/S
- Πάντα χωρίς και με IV σκιαγραφικό

Zhang J, et al. Radiology 2007

ΜΑΓΝΗΤΙΚΗ ΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ

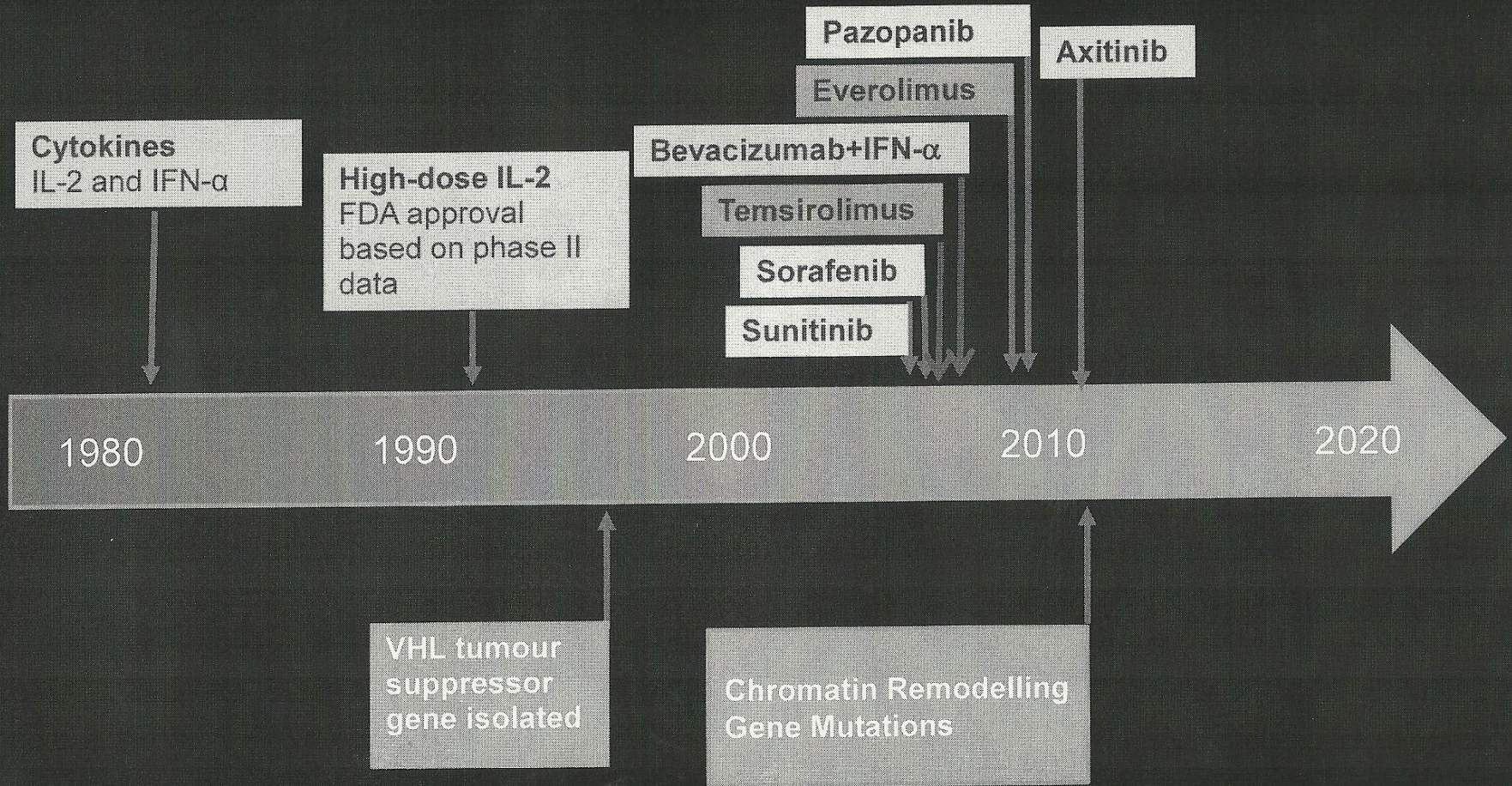
- ΟΧΙ ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
- Συμπληρωματική των άλλων
- Πότε σίγουρα ναι ?
 - αδιευκρίνιστες μάζες με CT
 - προβλήματα με ιώδιο
αλλεργία,
νεφρική ανεπάρκεια

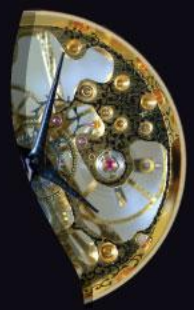
Τοπική Θεραπεία

- Νεφρεκτομή
 - Και σε μεταστατική νόσο?
- Μερική νεφρεκτομή

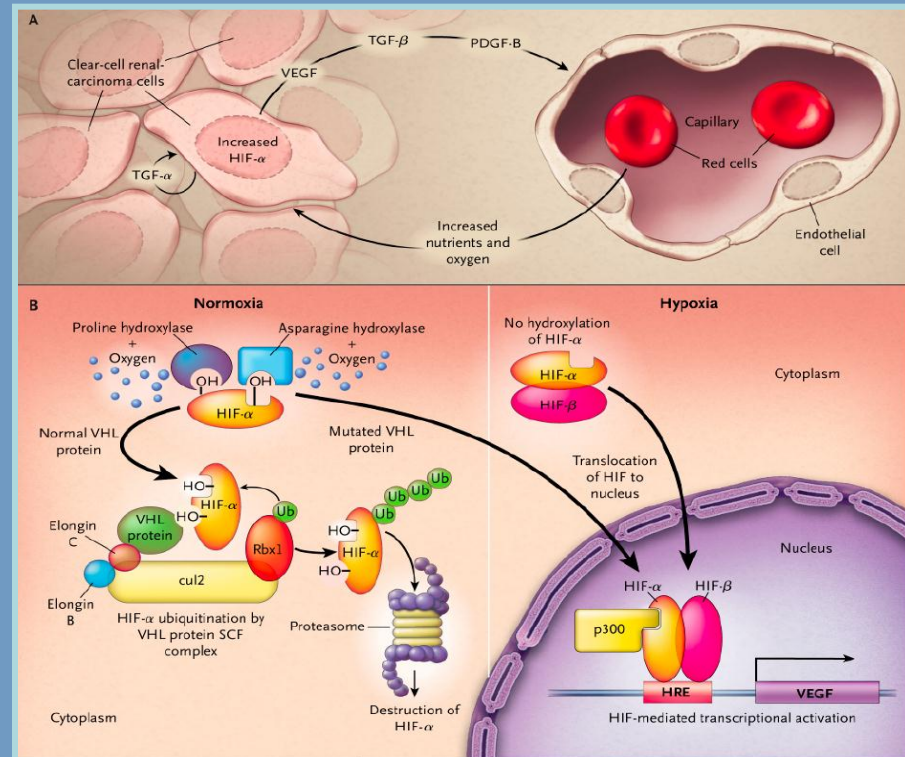
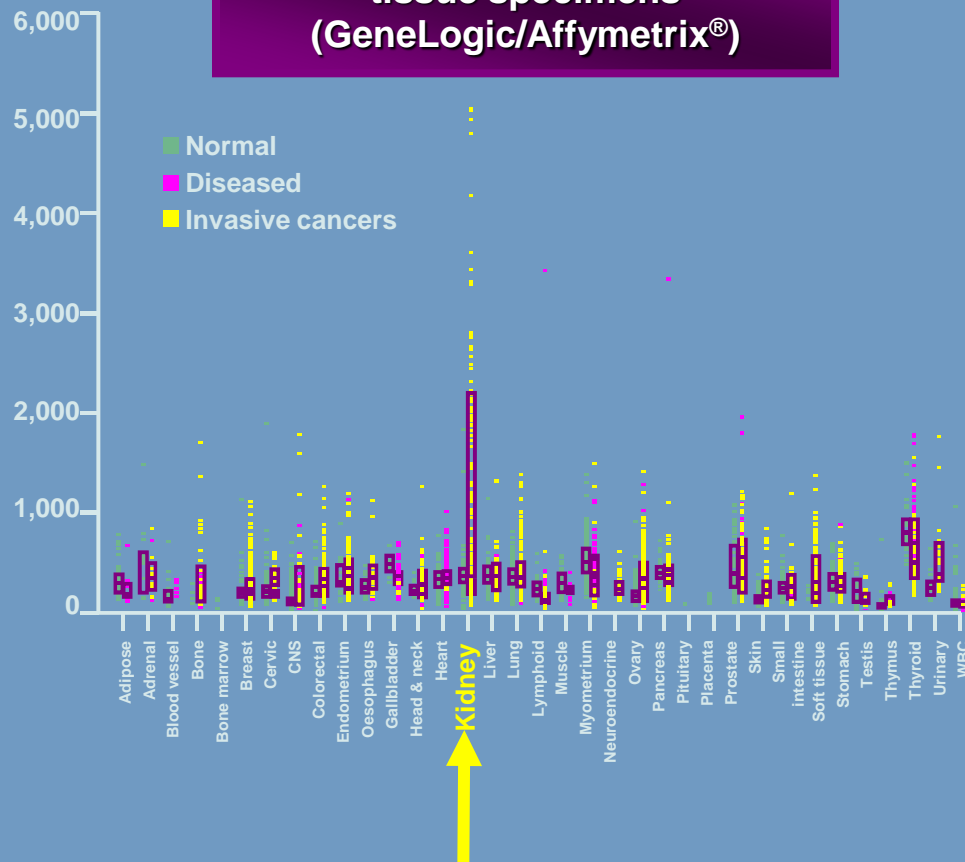
40 Years of Developing mRCC Treatments

RCC Is a Highly Vascularized and VEGF-Expressing Tumor

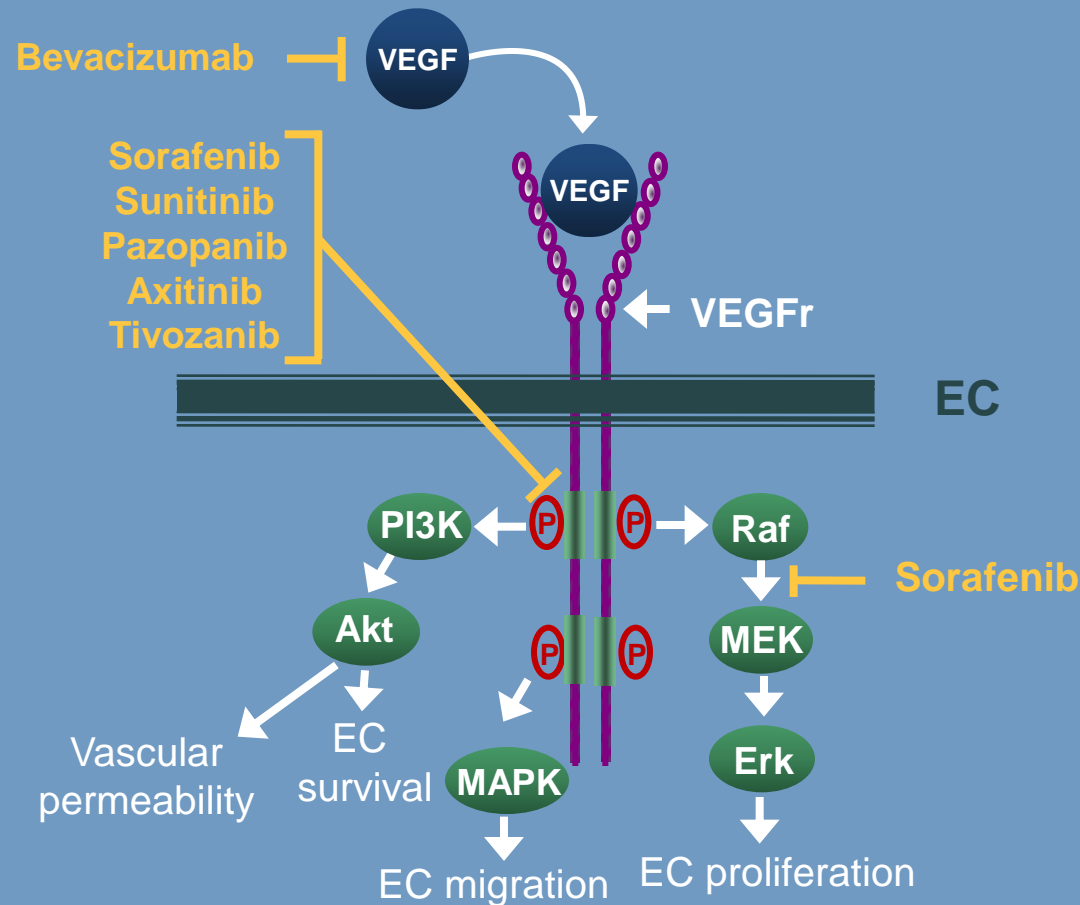

Expression of VEGF in ~6,500 tissue specimens (GeneLogic/Affymetrix®)

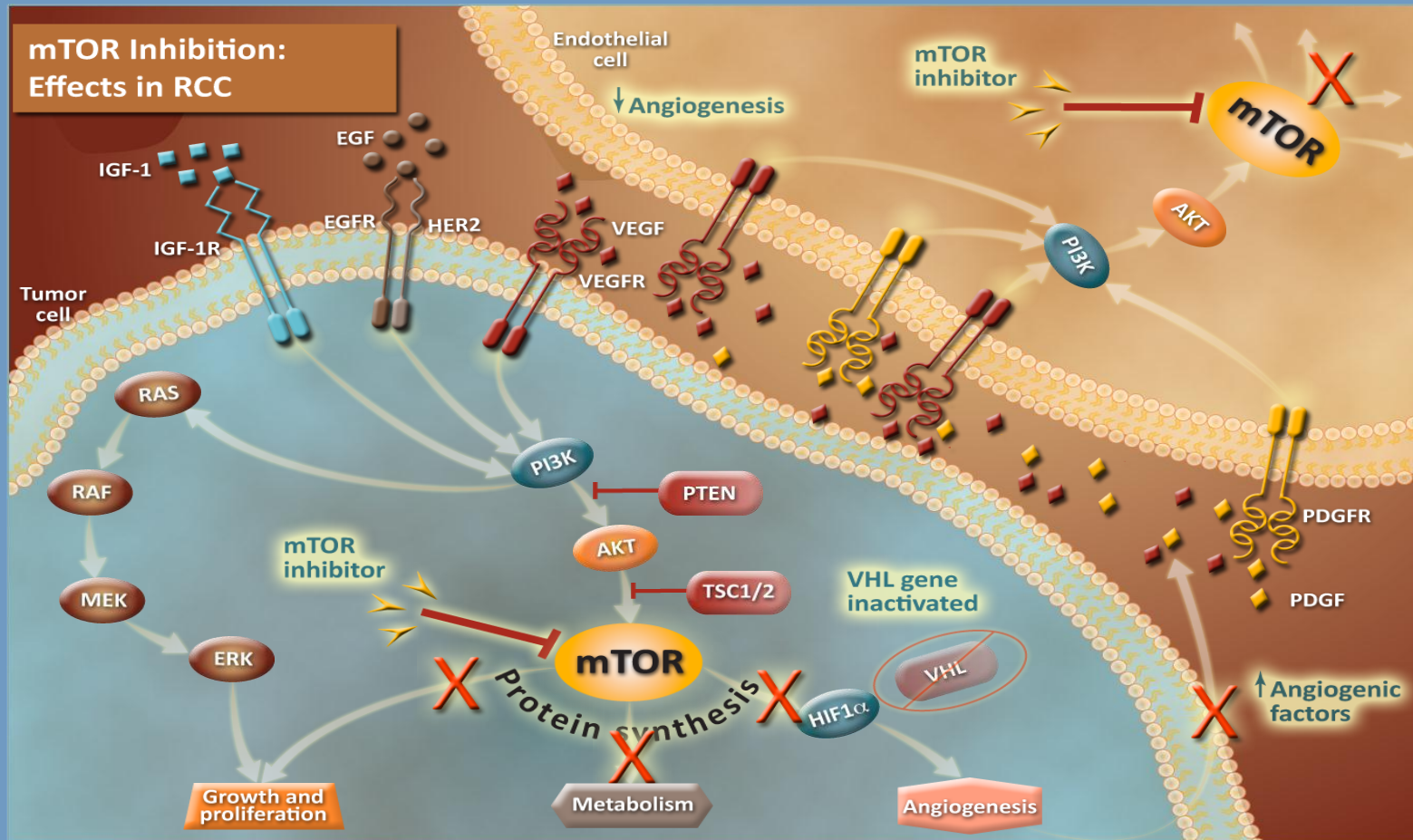
Abbreviations: RCC, renal cell carcinoma; VEGF, vascular endothelial growth factor. Adapted from Cohen and McGovern. *N Engl J Med.* 2005;353:2483.

VEGF Signaling Pathway Inhibitors: Approved and Investigational Agents

EC, endothelial cell; Erk, extracellular signal-regulated kinase; MAPK, mitogen-activated protein kinase; MEK, mitogen-activated protein/extracellular signal-regulated kinase; PI3K, phosphatidylinositol 3-kinase; Akt, protein kinase B

mTOR Signaling Pathway Inhibition

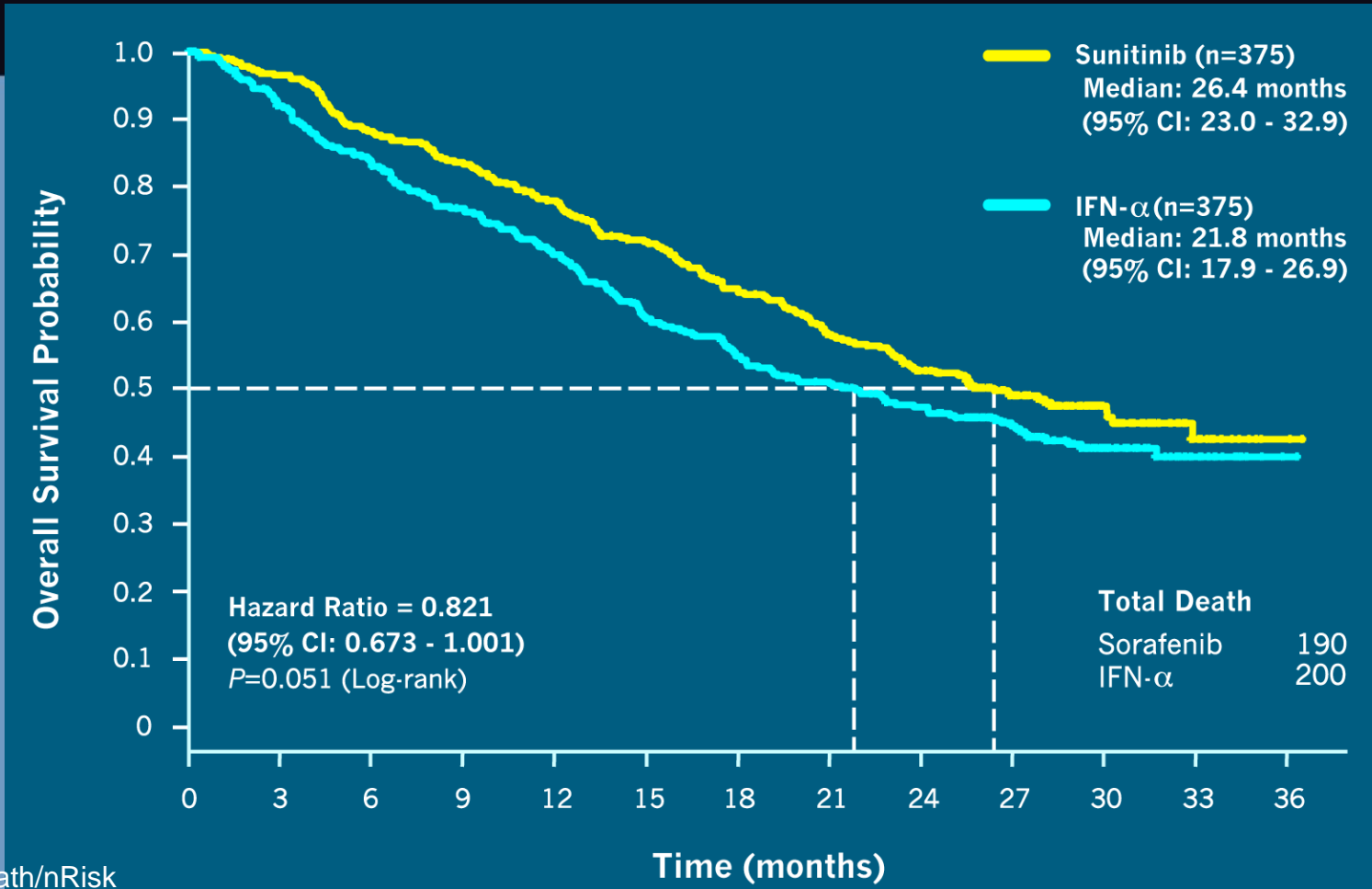

EGFR, epidermal growth factor receptor; HER2, human epidermal growth factor receptor 2; HIF-1 α , hypoxia-inducible factor 1 α ; IGF-1R, insulin-like growth factor receptor; PDGFR, platelet-derived growth factor receptor; PTEN, phosphatase and tensin homolog; TSC1/2, tuberous sclerosis type 1/2; VHL, Von Hippel-Lindau

RCC Treatment Algorithm: 2012

Treatment Status	Patient Status	Therapy (Level 1 evidence)	Other Options (≥ Level 2)
First Line	Good or intermediate risk	Sunitinib Bevacizumab + IFN Pazopanib	High-dose IL-2 (Sorafenib) Observation Clinical Trial
	Poor risk	Temsirolimus	Sunitinib Pazopanib Clinical trial
Second Line	Failed cytokines	Sorafenib Pazopanib Axitinib	Sunitinib Bevacizumab Clinical Trial
	Failed VEGFR inhibitor Failed mTOR inhibitor	Everolimus Axitinib ?	TKI's Temsirolimus Clinical Trial

Updated Overall Survival (ASCO 2008)

nDeath/nRisk

Sunitinib	(375)	44 / 326	38 / 283	48 / 229	42 / 180	14 / 61	4 / 2

nDeath/nRisk	(375)	61 / 295	46 / 242	52 / 187	25 / 149	15 / 53	1 / 1

IFN- α

First-Line Treatment: Relative Toxicity Profiles*

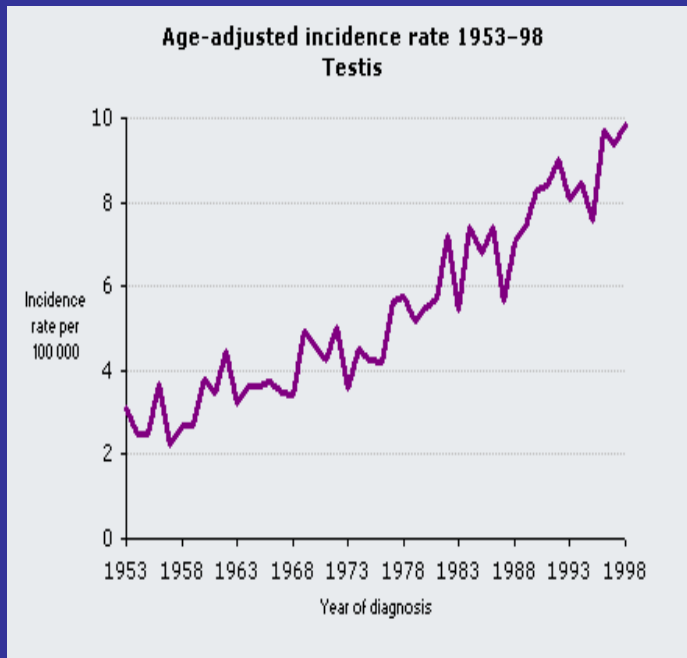
	Sunitinib	Pazopanib	Bevacizumab	Temsirolimus
Hypertension	++	++	++	
Arterial thrombotic events ¹	+	+	+	
Hand-foot syndrome	+	+		
Mucositis	+			+
Diarrhea	+	+		
Cytopenia	+++			+
Rash	+			+
Fatigue	++	+	+	+
Metabolic changes	+ ²	+ ²	+ ³	++ ⁴
Interstitial pneumonia				++
Renal toxicity	+	+	+	+
Hepatic toxicity	+	++		

¹Including arterial thrombosis, cerebral infarct, cerebral ischemia, cerebrovascular accident, myocardial infarction, and myocardial ischemia; ²Hypothyroidism; ³Proteinuria; ⁴Hyperlipidemia/hyperglycemia.

*The symbols +, ++ and +++ are based on low-, moderate- and high-grade toxicities; cells left blank indicate no information or no known toxicity.

Adapted from: Sonpavde G, et al. *Eur Urol.* 2012;61:307-316.

ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΑ ΟΡΧΕΩΝ

- 1-2% των καρκίνων του άνδρα
- 0,2% πιθανότητα ανάπτυξης Ca
- 3-6 νέες περιπτώσεις/10⁵ /έτος
- Συχνότερος σε:
 - Βορειοευρωπαίους,
 - λευκούς,
 - υψηλές τάξεις
- Συχνότερα 20-40 ετών
- Συχνότερα δεξιός όρχις
- 1-2% αμφοτερόπλευρος
- 90-95% είναι από βλαστικά κύτταρα

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ-ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

- Αιτιολογία?
- Παράγοντες κινδύνου
 - κρυψορχία
 - σύνδρομο Klinefelter
 - υπογονιμότητα
 - οικογενειακό ιστορικό
- παρουσία στον άλλο όρχι Ca ή ενδοσωληναριακής νεοπλασίας

Τραύμα, φλεγμονή, οιστρογόνα, ατροφία
δεν είναι κοινά αποδεκτοί παράγοντες κινδύνου

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ

- Ανώδυνη διόγκωση οσχέου
- βύθιο άλγος-βάρος (30-40%)
- οξύ άλγος (10%)
- συμπτώματα από M (10%)
(άλγος οσφύος, υπερκλείδια μάζα, δύσπνοια, οστικά άλγη)

ΑΤΥΠΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Φλεγμονή, υδροκήλη, τραυματισμός, αιμάτωμα, συστροφή, γυναικομαστία

Σε κρυψόρχεις: ενδοκοιλιακή μάζα, περισφιγμένη κήλη

ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΔΙΑΦΟΡΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ

Εξέταση (αμφίχειρα) των όρχεων και των
στοιχείων τους

Δ.Δ από

- Συστροφή
- Επιδιδυμίτιδα
- Υδροκήλη (συνυπάρχει σε 5-10%)
- Βουβωνοκήλη
- Αιμάτωμα
- Σπερματοκήλη

Σχεδόν 25% των Ca διαφεύγουν κατά την
αρχική εξέταση

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Καρκινικοί δείκτες

Άλφα φετοπρωτεΐνη (αFP)

Αυξάνεται σε: όγκους λεκιθικού ασκού (75%)
εμβρυϊκό καρκίνωμα (70%)
μεικτούς όγκους

ΔΕΝ αυξάνεται σε αμιγή χοριοκαρκινώματα και σεμινώματα

Χοριακή γοναδοτροπίνη (hCG)

Αυξάνεται σε: χοριοκαρκινώματα (100%)
εμβρυϊκό καρκίνωμα (60%)
αμιγή σεμινώματα (5-25%)

Γαλακτική δεϋδρογονάση (LDH)

Αντιμετώπιση σταδίου I

Σεμίνωμα

- Ακτινοθεραπεία
- Χημειοθεραπεία
- Παρακολούθηση

Μη σεμινωματώδεις όγκοι

- Παρακολούθηση
- Χημειοθεραπεία
- Οπισθοπεριτοναϊκός
λεμφαδενικός
καθαρισμός

Σεμίνωμα σταδίου I: ακτινοθεραπεία

	PA	DL
3y RFS		
1	98.7%	99.2%
2	96.5%	97.4%
3	96.0%	96.6%
3y OS	99.3%	100%

Μη σεμινωματώδεις όγκοι σταδίου I: Παρακολούθηση

Μελέτη	Αρ	Γυν	Υποτροπή	Θάνατοι
Gels, 1995	154	7	27%	1.3%
Read, 1992	373	5	27%	1%
Nicolai, 1995	85	10	29%	3%
Dunphy, 1988	170	6.3	28%	1%
Sogani, 1998	105	6.8	6%	3%
Σύνολο	810		27%	1.5%

Αντιμετώπιση σταδίων II και III

ΧΗΜΕΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΒΕΡ

Etoposide 100 mg/m² D1-5

Cisplatin 20 mg/m² D1-5

Bleomycin 30IU D 2,9,16

κάθε 3 εβδομάδες

4 κύκλοι

Ποσοστό ίασης: 70%-80%

Πρόγνωση σταδίων II και III

	Seminoma	Nonseminoma
Good risk	Any HCG Any LDH No nonpulmonary visceral metastases Any primary site	AFP <1000 ng/mL HCG <5000 mIU/mL LDH <1.5 x N No nonpulmonary visceral metastases Gonadal or retroperitoneal primary
Intermediate risk	Nonpulmonary visceral metastases Any HCG Any LDH Any primary site	AFP 1000-10,000 ng/mL HCG 5000-50,000 mIU/mL LDH 1.5-10.0 N No nonpulmonary visceral metastases Gonadal or retroperitoneal primary site
Poor risk	--	Mediastinal primary site Nonpulmonary visceral metastases AFP ≥10,000 ng/mL HCG ≥50,000 mIU/mL LDH ≥10x N

Απώτερη τοξικότητα

- Πνευμονική ίνωση
- Φαινόμενα Raynaud's
- Αναπαραγωγική ικανότητα
- Δεύτερα νεοπλάσματα
- Καρδιαγγειακά νοσήματα